četvrtak, 19. rujna 2019.

P9_TA(2019)0017

Stanje u Turskoj, u prvom redu razrješenje izabranih gradonačelnika

Rezolucija Europskog parlamenta od 19. rujna 2019. o stanju u Turskoj, s naglaskom na smjenjivanju izabranih gradonačelnika (2019/2821(RSP))

(2021/C 171/02)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Turskoj, osobito one od 24. studenoga 2016. o odnosima EU-a i Turske ([1]), od 27. listopada 2016. o položaju novinara u Turskoj ([2]), od 8. veljače 2018. o aktualnom stanju u pogledu ljudskih prava u Turskoj ([3]) i od 13. ožujka 2019. o izvješću Komisije o Turskoj za 2018. ([4]),

— uzimajući u obzir komunikaciju o politici proširenja EU-a koju je Komisija 29. svibnja 2019. uputila Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija (COM(2019)0260) i radni dokument službi Komisije priložen Izvješću o Turskoj za 2019. (SWD(2019)0220),

— uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 18. lipnja 2018. i prethodne relevantne zaključke Vijeća i Europskog vijeća,

— uzimajući u obzir preliminarne zaključke misije za promatranje izbora koju je uputio Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe,

— uzimajući u obzir preporuke Venecijanske komisije i tursku predanost Europskoj povelji o lokalnoj samoupravi,

— uzimajući u obzir Rezoluciju Parlamentarne skupštine Vijeća Europe br. 2160 od 24. siječnja 2019. naslovljenu „Pogoršavanje položaja oporbenih političara u Turskoj: Što se može učiniti kako bi se zaštitila njihova temeljna prava u državi koja je članica Vijeća Europe?”,

— uzimajući u obzir izjave glasnogovornice Europske službe za vanjsko djelovanje od 19. kolovoza 2019. o suspendiranju izabranih gradonačelnika i pritvaranju stotina ljudi na jugoistoku Turske,

— uzimajući u obzir presudu Europskog suda za ljudska prava u predmetu Selahattin Demirtaş protiv Turske,

— uzimajući u obzir Rezoluciju Parlamentarne skupštine Vijeća Europe br. 2156 (2017) o funkcioniranju demokratskih institucija u Turskoj,

— uzimajući u obzir činjenicu da se temeljne vrijednosti EU-a zasnivaju na vladavini prava i poštovanju ljudskih prava i vrijednosti, što vrijedi i za sve države kandidatkinje za članstvo u EU-u,

— uzimajući u obzir Europsku konvenciju o ljudskim pravima i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, kojih je Turska država stranka,

— uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima,

— uzimajući u obzir članak 144. stavak 5. i članak 132. stavak 4. Poslovnika,

---

([1]) SL C 224, 27.6.2018., str. 93.
([2]) SL C 215, 19.6.2018., str. 199.
([3]) SL C 463, 21.12.2018., str. 56.
([4]) Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0200.

A. budući da je Turska važan partner EU-a i da se od nje, kao države kandidatkinje, očekuje da poštuje najviše standarde demokracije, uključujući poštovanje ljudskih prava, vladavinu prava, vjerodostojne izbore, temeljne slobode i univerzalno pravo na pošteno suđenje;

B. budući da su u Turskoj 31. ožujka 2019. održani lokalni izbori koji su prema preliminarnim zaključcima misije za promatranje izbora koju je uputio Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe „provedeni na uredan način”; budući da je na lokalnim izborima zabilježen impresivan odaziv birača; budući da su promatrači općenito kritizirali izbore zbog pretjerane medijske naklonjenosti vladajućem Narodnom savezu;

C. budući da je na lokalnim izborima održanima 31. ožujka 2019. gradonačelnik Diyarbakıra Adnan Selçuk Mızraklı osvojio većinu sa 63 % glasova, da je gradonačelnik Mardina Ahmet Türk osvojio većinu s 56 % glasova, a gradonačelnica Vana Bedia Özgökçe s 54 % glasova, iz čega proizlazi da su sva tri gradonačelnika dobila jasan mandat birača da obavljaju dužnosti koje se tiču njihove funkcije gradonačelnika;

D. budući da su sva tri gradonačelnika dobila odobrenje Vrhovnog izbornog povjerenstva Republike Turske da se kandidiraju na izborima;

E. budući da su na mjesto demokratski izabranih gradonačelnika Diyarbakıra, Vana i Mardina na jugoistoku Turske na temelju činjenice da se oni trenutačno nalaze pod kaznenom istragom zbog navodne povezanosti s terorizmom postavljeni pokrajinski guverneri/povjerenici koje je imenovala vlada;

F. budući da postavljanje državnih guvernera na mjesta Adnana Selçuka Mızraklıja, Ahmeta Türka i Bedije Özgökçe Ertan predstavlja ozbiljan problem jer dovodi u pitanje poštovanje demokratskih rezultata izbora održanih 31. ožujka 2019.; budući da je 18. kolovoza 2019. na temelju sličnih neosnovanih navoda pritvoreno još 418 civila, uglavnom članova gradskih i općinskih vijeća i zaposlenika iz 29 različitih pokrajina po cijeloj Turskoj;

G. budući da je u rujnu 2016. uredbom o izvanrednom stanju izmijenjen turski Zakon o gradovima i općinama kako bi se olakšalo administrativno smjenjivanje s dužnosti gradonačelnika optuženih za povezanost s terorizmom i postavljanje pokrajinskih guvernera na njihova mjesta; budući da je Venecijanska komisija pozvala turske vlasti da stave izvan snage odredbe uvedene turskom uredbom sa zakonskom snagom br. 674 od 1. rujna 2016. koje nisu strogo nužne u izvanrednom stanju, posebno one koje se odnose na pravila kojima se omogućuje popunjavanje položaja gradonačelnika, zamjenika gradonačelnika i članova lokalnog vijeća imenovanjima;

H. budući da je 9. travnja 2019. Vrhovno izborno povjerenstvo proglasilo da još četiri izabrana gradonačelnika i člana gradskih odnosno općinskih vijeća na jugoistoku Turske ne zadovoljavaju uvjete za preuzimanje dužnosti, iako je bilo potvrdilo njihove kandidature prije izbora održanih 31. ožujka 2019. tvrdeći da su ti kandidati prethodno bili javni službenici i da su otpušteni na temelju vladine uredbe sa zakonskom snagom; budući da je Vrhovno izborno povjerenstvo nakon te odluke odobrilo postavljanje kandidata iz Stranke pravde i razvoja (AKP) na te položaje; budući da se represija nad turskom političkom oporbom odvija u kontekstu sužavanja prostora za demokratske glasove i u kontekstu kontinuiranih mjera turskih vlasti usmjerenih na ušutkavanje izdvojenih glasova, uključujući one novinara, boraca za ljudska prava, pripadnika akademske zajednice, sudaca i odvjetnika;

I. budući da su mnoge poduzete mjere neproporcionalne, da se njima krše tursko nacionalno zakonodavstvo i obveze koje proizlaze iz članstva te zemlje u Vijeću Europe te su protivne Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima; budući da je u razdoblju nakon sloma državnog udara pritvoreno više od 150 000 osoba, pri čemu je 78 000 osoba uhićeno na temelju optužbi za terorizam i da se 50 000 osoba i dalje se nalazi u zatvoru, u većini slučajeva bez pouzdanih dokaza; budući da je od prosinca 2018. ukupno 57 000 osoba pritvoreno bez optužnice ili čeka suđenje; budući da je više od 20 % osoba koje se nalaze u zatvorima, uključujući novinare, političke aktiviste, odvjetnike i borce za ljudska prava, ondje na temelju optužbi za terorizam, što dovodi do povećane zabrinutosti u pogledu neovisnosti pravosuđa;

J. budući da odluke Vrhovnog izbornog povjerenstva o ponovnoj provedbi izbora u metropolskom području Istanbula i o dodijeli gradonačelničkih mjesta u pojedinačnim općinama na jugoistoku Turske kandidatima koji su na izborima osvojili drugo mjesto izazivaju ozbiljnu zabrinutost, posebno u pogledu poštovanja zakonitosti i integriteta izbornog procesa i neovisnosti institucije od političkog utjecaja;

K. budući da je turski ministar unutarnjih poslova 3. rujna 2019. najavio da slijede daljnji nalozi za uklanjanje s dužnosti izabranih dužnosnika, posebno prijeteći smjenjivanjem gradonačelnika Istanbula Ekrema İmamoğlua;

L. budući da je 6. rujna 2019. predsjednica pokrajinskog ogranka Republikanske narodne stranke (CHP) Canan Kaftancıoğlu osuđena na 9 godina i 8 mjeseca zatvora na temelju optužbi da je u razdoblju 2012. – 2017. vrijeđala predsjednika i javne dužnosnike, ponižavala državu, poticala ljude na neprijateljstvo i mržnju te da je na svojim kanalima društvenih medija širila propagandu za terorističku organizaciju;

M. budući da je iz sigurnosnih razloga zabranjeno nekoliko javnih prosvjeda protiv smjenjivanja gradonačelnika, a da su održani prosvjedi završili nasilnim rastjerivanjem prosvjednika od strane policije, često uz masovna pritvaranja i progon prosvjednika; budući da je to rezultat zakonodavstva uvedenog neposredno nakon ukidanja izvanrednog stanja;

N. budući da je Turska pretrpjela brojne napade i pokušaj državnog udara 2016. u kojem je ubijeno 248 osoba;

1. osuđuje odluku turskih vlasti o smjenjivanju demokratski izabranih gradonačelnika na temelju upitnih dokaza; naglašava da se tim mjerama i dalje ugrožava sposobnost političke oporbe da ostvaruje svoja prava i svoju demokratsku ulogu; poziva turske vlasti da hitno i bezuvjetno puste na slobodu članove oporbe koji su uhićeni u okviru represije protiv svih neistomišljenika u toj zemlji i da odbace sve optužbe protiv njih;

2. oštro kritizira proizvoljno postavljanje neizabranih povjerenika na mjesta lokalno izabranih predstavnika, čime se dodatno podriva demokratska struktura Turske; poziva turske vlasti da vrate na položaje sve gradonačelnike i druge dužnosnike koji su izabrani na lokalnim izborima održanima 31. ožujka 2019. i koji su na temelju neosnovanih optužbi bili spriječeni u preuzimanju dužnosti, otpušteni ili su na njihova mjesta postavljeni neizabrani povjerenici;

3. oštro osuđuje politički motiviranu kaznu Canan Kaftancıoğlu koja je očito kažnjena jer je imala ključnu ulogu u uspješnoj izbornoj kampanji za gradonačelnika Istanbula te zahtijeva da se ona smjesta ukine;

4. osuđuje prijetnje turskih vlasti otpuštanjima drugih izabranih dužnosnika i poziva Tursku da se suzdrži od daljnjih mjera zastrašivanja;

5. ponovno ističe važnost dobrih odnosa s Turskom utemeljenih na zajedničkim vrijednostima, poštovanju ljudskih prava, vladavine prava, slobodnih i demokratskih izbora, uključujući poštovanje izbornih rezultata, temeljnih sloboda i univerzalnog prava na pošteno suđenje; poziva tursku vladu da zajamči ljudska prava svih osoba koje žive i rade u Turskoj, pa i onih kojima je potrebna međunarodna zaštita;

6. ponavlja svoju duboku zabrinutost zbog daljnjeg pogoršanja stanja temeljnih sloboda i vladavine prava u Turskoj te osuđuje proizvoljno pritvaranje, sudsko i administrativno uznemiravanje, zabrane putovanja i druge načine progona tisuća turskih građana, uključujući političare i izabrane dužnosnike, borce za ljudska prava, državne službenike, članove organizacija civilnog društva, pripadnike akademske zajednice i bezbrojne obične građane; izražava zabrinutost zbog izvješća o stalnim kaznenim progonima i istragama koje se tiču preopširnih i nejasnih kaznenih djela terorizma;

7. odlučno poziva Tursku da svoje zakonodavstvo u području borbe protiv terorizma uskladi s međunarodnim standardima u području ljudskih prava; ponavlja da se opširno definirano tursko zakonodavstvo u području borbe protiv terorizma ne bi smjelo koristiti za kažnjavanje građana i medija koji ostvaruju svoje pravo na slobodu izražavanja niti za proizvoljno smjenjivanje izabranih predstavnika s dužnosti i postavljanje vladinih povjerenika na njihova mjesta;

8. poziva turske vlasti da poštuju međunarodna načela, zajamče pluralizam i slobode udruživanja i izražavanja, najbolje prakse i osiguraju poticajno okruženje za sve koji su izabrani slobodnom i pravično izraženom voljom turskog naroda; naglašava da se tim odlukama krše pravo na slobodne izbore, pravo na političko sudjelovanje i pravo na slobodu izražavanja zajamčeni Europskom konvencijom o ljudskim pravima;

9. ponovno izražava svoju zabrinutost zbog pretjeranog korištenja sudskih postupaka protiv lokalno izabranih predstavnika u Turskoj i postavljanja imenovanih dužnosnika na njihova mjesta, praksi kojima se ozbiljno ugrožava pravilno funkcioniranje lokalne demokracije;

10. poziva tursku vladu da zajamči da svi pojedinci imaju pravo na pravičan postupak i na to da njihove slučajeve ispita neovisan redovni sud, u skladu s međunarodnim standardima, koji im može osigurati pravnu zaštitu i naknadu za materijalnu i moralnu štetu; poziva Tursku da zajamči operativnu, strukturnu i financijsku neovisnost Turske institucije za ljudska prava i jednakost i Turske institucije ombudsmana kako bi se zajamčila njihova sposobnost da pružaju istinske mogućnosti preispitivanja i pravne zaštite te da poštuju presude Europskog suda za ljudska prava;

11. osuđuje trajno pritvaranje Selahattina Demirtaşa, vođe oporbe i predsjedničkog kandidata, te poziva na njegovo hitno i bezuvjetno puštanje na slobodu; prima na znanje presudu Europskog suda za ljudska prava u njegovu slučaju kojom se turske vlasti pozivaju da ga odmah puste na slobodu;

12. izražava ozbiljnu zabrinutost zbog toga što turske vlasti nadziru platforme društvenih medija i zatvaraju račune na društvenim medijima;

13. poziva Europsku službu za vanjsko djelovanje i Komisiju da Parlamentu dostave sveobuhvatno izvješće o temama o kojima se raspravljalo tijekom političkog dijaloga između EU-a i Turske 13. rujna 2019.;

14. odlučno poziva potpredsjednicu Komisije / visoku predstavnicu Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Komisiju i države članice EU-a da sa svojim turskim sugovornicima nastave govoriti o situaciji u kojoj se nalaze pritvoreni članovi oporbe, borci za ljudska prava, politički aktivisti, odvjetnici, novinari i pripadnici akademske zajednice te da im pruže diplomatsku i političku potporu, uključujući promatranje suđenja i praćenje slučajeva; poziva Komisiju i države članice EU-a da povećaju korištenje hitnih bespovratnih sredstava za borce za ljudska prava i da osiguraju potpunu provedbu smjernica EU-a za borce za ljudska prava;

15. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjednici Komisije / visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku te predsjedniku, vladi i parlamentu Turske te zahtijeva da se ova Rezolucija prevede na turski jezik.